

**«Δημιουργική γραφή», ένα
διδακτικό εργαλείο στο πλαίσιο
της Διαφοροποιημένης
Διδασκαλίας**

Τι είναι η διδασκαλία με μια λέξη

Κάτι –γιατί–τι

- Κάτι που θα ήθελα να αγοράσω πολύ;
- Γιατί το θέλω;
- Τι θα κάνω μ' αυτό;

Ποιο-ποιος-γιατί;

- Το αγαπημένο μου βιβλίο
- Αγαπημένος μου ποιητής
- Γιατί στις προτιμήσεις σας;

Οι μαθητές στα σχολεία μπορεί να:

- προέρχονται από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα
- έχουν διαφορετικό μαθησιακό προφίλ
- έρχονται στο σχολείο με διαφορετικά επίπεδα συναισθηματικής και κοινωνικής ωριμότητας
- έχουν διαφορετικά ενδιαφέροντα
- έχουν διαφορετικά επίπεδα ακαδημαϊκής ετοιμότητας σε διάφορα μαθήματα

Οι μαθητές στα σχολεία μπορεί να:

- έχουν μαθησιακές δυσκολίες, οι οποίες τους επηρεάζουν σε όλη την ζωή τους
- μπορεί να έχουν αναπτυγμένες δεξιότητες και βαθμό κατανόησης
- μπορεί να εμφανίζουν διάφορες αναπηρίες
- μπορεί να κουβαλούν στο σχολείο μεγάλο άγχος

ΕΠΙΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΓΚΗ

- Αυτή η ολοένα αυξανόμενη διαφορετικότητα των μαθητών στα σημερινά σχολεία δημιουργεί την επιτακτική ανάγκη στους παιδαγωγούς και στους φορείς της εκπαίδευσης να επαναπροσδιορίσουν την διδασκαλία και την μάθηση μέσα στην γενική τάξη

Τι σημαίνει Διαφοροποίηση;

- Είναι μια συνεχής εκπαιδευτική διαδικασία, κατά την οποία το αναλυτικό πρόγραμμα προσαρμόζεται με τέτοιο τρόπο, ώστε να επιτρέπει σε όλους ανεξαιρέτως τους μαθητές, να συμμετέχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία αξιοποιώντας στο μέγιστο βαθμό τις δυνατότητες τους

Η σημασία της «προσαρμογής»

- *«Τα αναλυτικά προγράμματα θα πρέπει να προσαρμόζονται στις ανάγκες των παιδιών και όχι αντίστροφα».*

(UNESCO, 1994:22)

Βασική αρχή της διαφοροποίησης

- Όλα τα παιδιά μπορούν να μάθουν και να εξελιχθούν με διαφορετικό τρόπο, μέσω διαφορετικών διαδρομών, προσεγγίσεων, μεθόδων, μέσων και υλικών.

Δημιουργική γραφή και μαθησιακές δυσκολίες

Το ταξίδι της γραφής για παιδιά με
μαθησιακές δυσκολίες και όχι μόνο

Βασικοί στόχοι Γλώσσας

1. Κατανόηση προφορικού λόγου
2. Παραγωγή προφορικού λόγου
3. Κατανόηση γραπτού λόγου
4. Παραγωγή γραπτού λόγου

Η γραφή, το δυσκολοδιάβατο μονοπάτι

- Η δυσκολία στη σωστή και ορθή γραφή των λέξεων είναι μια τυπική μαθησιακή δυσκολία, την οποία δεν αντιμετωπίζουν μόνο παιδιά με δυσλεξία, αλλά τυχαίνει να αντιμετωπίζουν και μεμονωμένα πολλά παιδιά που δεν έχουν άλλου τύπου μαθησιακές δυσκολίες (π.χ. δυσαναγνωσία ή διαταραχή γραπτού λόγου).
- Αποτυχία, ματαίωση εγκατάλειψη της προσπάθειας

Γιατί δημιουργική γραφή;

- Σε περιπτώσεις μαθησιακών δυσκολιών χρησιμοποιούμε πολυαισθητηριακό υλικό και **εναλλακτικές διδακτικές μεθόδους** για να ενεργοποιήσουμε κάθε δυνατό τρόπο προσοχής, συγκέντρωσης και απομνημόνευσης. Είναι θεμιτό να εμπλέξουμε το παιδί σε μια δημιουργική διαδικασία και να το εμπνεύσουμε να δημιουργήσει λόγο.

- Η Διαφοροποιημένη Διδασκαλία αναφέρεται ως μία **διαδικασία δημιουργίας διαφορετικών δρόμων** μέσα από τους οποίους μαθητές με διαφορετικές ικανότητες, ενδιαφέροντα και μαθησιακές ανάγκες, κατακτούν τη γνώση νέων εννοιών ως μέρος της καθημερινής μαθησιακής διαδικασίας.

- Μία από τις καινοτομίες των νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων είναι ότι στις βασικές δεξιότητες του λογοτεχνικού γραμματισμού έχει συμπεριληφθεί και η «ανάπτυξη της δημιουργικότητας των μαθητών μέσω της βαθμιαίας εξοικείωσής τους με συγγραφικές πρακτικές (δημιουργική γραφή)»

Η δημιουργική γραφή βλέπει το γραπτό λόγο πρώτιστα

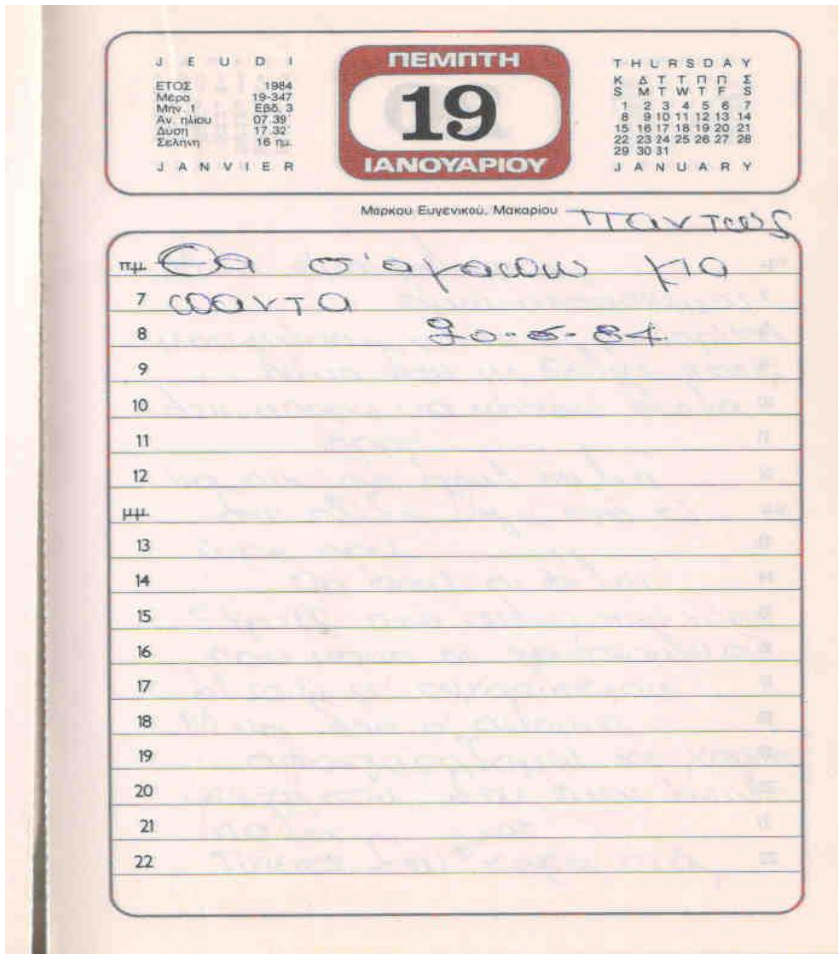
- Γραπτός λόγος ως μέσο έκφρασης των συναισθημάτων
- Σαν έκφραση συναισθημάτων και τη χαρά που μπορεί να προσφέρει
- Τη χαρά της δημιουργίας και
- Το μοίρασμα των πιο βαθιών συναισθημάτων
- Το κίνητρο για έκφραση μέσω του γραπτού λόγου

Μας ενδιαφέρει δευτερευόντως

- Το συντακτικό
- Η γραμματική
- Οι διορθώσεις
- Η αξιολόγηση

- Να αδράξουμε κάποια ευκαιρία, να βάλουμε στην άκρη το βιβλίο, να κεντρίσουμε το ενδιαφέρον των μαθητών να σπάσουμε τα στερεότυπα...

Το ξεχασμένο ημερολόγιο

- Γράφω πέντε έξι στίχους με αφορμή το ξεχασμένο ημερολόγιο...

- ***Νύχτα του Γενάρη***
- *Το βράδυ εκείνο*
- *έγραψε στο ημερολόγιό μου*
- *Πάντως...*
- *Θα σ' αγαπώ για πάντα*
- *Ήταν νύχτα του Γενάρη*
- *και το θυμάμαι πάντα*

- ***Νύχτα του Γενάρη***
- *Το βράδυ εκείνο*
- *έγραψε στο ημερολόγιό μου*
- *Πάντως...*
- *Θα σ' αγαπώ για πάντα*
- *Ήταν νύχτα του Γενάρη*
- *και το θυμάμαι ακόμη...*

Παραλλαγές σε στίχους του Νίκου

Καββαδία

- **Το ποίημα:**
- Σιχαίνομαι το ναυτικό που εμάζεψε λεφτά.
- Εμούτζωσε τη θάλασσα και τηνε κατουράει.

- Της Σαλονίκης μοναχά της πρέπει το καράβι.
- Να μην τολμήσεις να τη δεις ποτέ από τη στεριά.

Παραλλαγή:

- Σιχαίνομαι τον πολιτικό που εμάζεψε λεφτά.
- Εμούτζωσε τον κόσμο και τονε κατουράει
- Της Ρωμιοσύνης μοναχά της πρέπει το καράβι.
- Να λυσομανά στη θάλασσα ποτέ να μη στεριώνει

- «Δημιουργική γραφή» σημαίνει πάνω απ' όλα δημιουργικό σβήσιμο

Επί των πενήντα δραχμών...

- Συνοψίστε το διήγημα σε εκατό περίπου λέξεις
- Μεταγραφή της πρώτης παραγράφου στην καθαρεύουσα ή σε κάποια τοπική διάλεκτο
- Εισαγωγή ομιλούντος προσώπου(απ' τα βουβά)
- Σφηνώστε στο διήγημα ένα νέο πρόσωπο

Υποψήφιος συγγραφέας;

- Εξάλλου «δεν υπάρχουν συγκεκριμένοι κανόνες και συνταγές για να γίνει κανείς συγγραφέας. Αυτό που χρειάζεται είναι 99% ταλέντο, 99% πειθαρχία και 99% δουλειά», κατά τον William Faulkner

- Η επιτυχία της διδασκαλίας της δημιουργικής γραφής, στην περίπτωσή μας και γενικότερα, κρίνεται από το αν και κατά πόσο (περισσότερους και) επαρκέστερους αναγνώστες της λογοτεχνίας μπορεί να διαμορφώσει

Η δημιουργική γραφή στη χώρα των μαθησιακών δυσκολιών

- Στη χώρα των μαθησιακών δυσκολιών ζούσε μια κακιά μάγισσα που την έλεγαν δυσλεξία...
- Στη χώρα των μαθησιακών δυσκολιών ζούσε ένα τέρας με το όνομα δυσλεξία...
- Στη χώρα των μαθησιακών δυσκολιών ζούσε ένα φτωχό κοριτσάκι με το όνομα δυσλεξία...

Τι είναι η δημιουργική γραφή;

- Είναι μάθημα;
- Είναι «σκέφτομαι και γράφω»;
- Είναι μαθήματα συγγραφής;
- Ενδιαφέρει μόνο τους επίδοξους συγγραφείς;
- Είναι καταναγκασμός;
- Είναι μόδα;
- Είναι ένα ταξίδι;

Είναι ένα ταξίδι που όπως σε κάθε ταξίδι προϋποθέτει:

- Διάθεση για φυγή (απόφαση)
- Φαντασία (δημιουργική διαδικασία)
- Προορισμό (θέμα)
- Προετοιμασία (συζήτηση)
- Μέσα (λέξεις)
- Το ίδιο το ταξίδι (χαρά)

- Σύμφωνα και με τις σύγχρονες παιδαγωγικές θεωρίες η ενθάρρυνση του μαθητή είναι ωφελιμότερη από την επισήμανση των λαθών που έχει κάμει.

Στη δημιουργική γραφή ο δάσκαλος:

- Δεν κρίνει
- Δεν διορθώνει
- Δεν αξιολογεί με τον τρόπο που κάνει το παραδοσιακό σχολείο
- Σχέση εμπιστοσύνης
- Αγάπη για τη γραφή
- Έκφραση
- Ευχαρίστηση

Σκοποί στόχοι

- Αγαπούν τη γραφή σαν μέσο έκφρασης
- Κοινωνούν τα συναισθήματά τους
- Διαβάζουν κριτικά
- Σωστοί αναγνώστες

Εργαστήριο δημιουργικής γραφής

- Παιχνιδοασκήσεις
- Ασκήσεις ξεκλειδώματος της φαντασίας
- Επεξεργασία πρωτότυπου κειμένου
δημιουργία απ' τα παιδιά μιας καινούργιας
αφήγησης

Ασκήσεις

- Είναι απλό να ζητηθεί από τα παιδιά να γράψουν κάτι με βάση μια εικόνα που θα έχουν μπροστά τους, μια ζωγραφιά ή ένα γλυπτό, μια φωτογραφία, ένα σκίτσο, ένα κολλάζ, τα κόμικς:

- Μπορούν να παραλλάξουν κιόλας το ποίημα έτσι ώστε να αποτελεί εικονογράφηση του πίνακα

- Ένας γέρος
- Στου καφενείου του βοερού το μέσα μέρος
- σκυμένος στο τραπέζι κάθετ' ένας γέρος·
- με μια εφημερίδα εμπρός του, χωρίς συντροφιά.
- Και μες των άθλιων γηρατειών την καταφρόνια
- σκέπτεται πόσο λίγο χάρηκε τα χρόνια
- που είχε και δύναμι, και λόγο, κ' εμορφιά.
- Ξέρει που γέρασε πολύ· το νοιώθει, το κυττάζει.
- Κ' εν τούτοις ο καιρός που ήταν νέος μοιάζει
- σαν χθες. Τί διάστημα μικρό, τί διάστημα μικρό.

- Και συλλογιέται η Φρόνησις πώς τον εγέλα·
- και πως την εμπιστεύονταν πάντα — τί τρέλλα! —
- την ψεύτρα που έλεγε· «Αύριο. Έχεις πολύν καιρό.»
- Θυμάται ορμές που βάσταγε· και πόση
- χαρά θυσίαζε. Την άμυαλή του γνώσι
- κάθ' ευκαιρία χαμένη τώρα την εμπαίζει.
- Μα απ' το πολύ να σκέπτεται και να θυμάται
- ο γέρος εξαλίσθηκε. Κι αποκοιμάται
- στου καφενείου ακουμπισμένος το τραπέζι.
- (Κωνσταντίνος Π. Καβάφης)

- Περιγράψτε με πέντε
αράδες την «κραυγή»
του Μουνκ

Ο αρχικός Γερμανικός τίτλος που δόθηκε στον πίνακα από τον Μουνκ ήταν *Der Schrei der Natur* (Ο Λυγμός της Φύσης).

- Σε μια σελίδα στο ημερολόγιό του με την επικεφαλίδα *Νίκαια 22.01.1892*, ο Μουνκ περιγράφει την έμπνευσή του για τον αρχικό πίνακα:
- Περπατούσα σ' ένα μονοπάτι με δυο φίλους - ο ήλιος έπεφτε - ξαφνικά ο ουρανός έγινε κόκκινος σαν αίμα - σταμάτησα, νιώθοντας εξαντλημένος, και στηρίχτηκα στο φράχτη - αίμα και γλώσσες φωτιάς πάνω από το μαύρο-μπλε φιόρδ και την πόλη - οι φίλοι μου προχώρησαν, κι εγώ έμεινα εκεί τρέμοντας από την αγωνία - κι ένιωσα ένα ατέλειωτο ουρλιαχτό να διαπερνά τη φύση

- Εξηγήστε, μέσα σε 5–10 αυθαίρετες αράδες, γιατί στην πιο πάνω ζωγραφιά του Marc Chagall κρατιούνται από το χέρι και γιατί η κοπέλα πετά στον αέρα (π.χ. Θα προσγειωθεί σε λίγο ή θ' απογειωθεί και ο συντροφός της; Τί έχει προηγηθεί ή τί θα επακολουθήσει;).

- Τι θα μας έλεγε το κοριτσάκι της φωτογραφίας...

Επικαιρότητα

- Γιατί φεύγουν οι Σύριοι απ' την πατρίδα τους;

Επικαιρότητα

- Γιατί κλαίει ο άνδρας της φωτογραφίας;

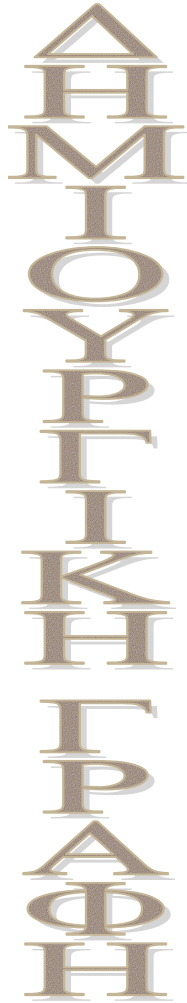

η μαμά μου
με αγαπάει
Αγαπάω την
μαμά μου

Φύλλο εργασίας 2

(αναγραμματισμοί)

Όνομα:

Αρχική λέξη:

.....

Τα γράμματα της λέξης σε αλφαβητική σειρά:

.....

Οι λέξεις που ανακαλύπτω:

.....

.....

.....

.....

.....

Το κείμενο που δημιουργώ μ' αυτές τις λέξεις:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Φύλλο εργασίας 3

(το ποίημα του τόπου μου)

Δ
Η
Μ
Ι
Ο
Υ
Ρ
Γ
Ι
Κ
Η
Η
Γ
Ρ
Δ
Φ
Η

Όνομα:.....

Ο τόπος μου:

.....

Τρία επίθετα που τον χαρακτηρίζουν:

.....

Ένα αφηρημένο ουσιαστικό:

.....

Μια μετοχική φράση:

.....

Ένας εμπρόθετος προσδιορισμός

.....

Δημιουργία ποιήματος

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Φύλλο εργασίας 5

(Θυμάμαι)

Όνομα:

Θυμάμαι:

.....
.....

Θυμάμαι:

.....
.....

Θυμάμαι:

.....
.....

Θυμάμαι:

.....
.....

Θυμάμαι:

.....
.....

Θυμάμαι:

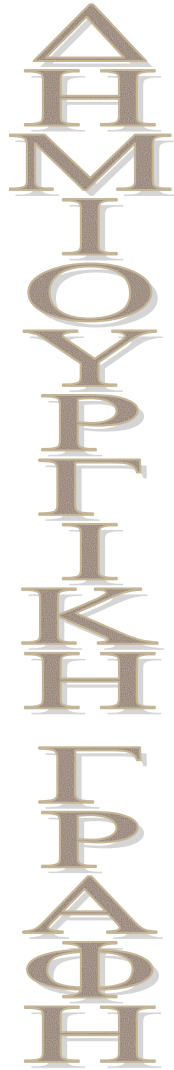
.....
.....

Θυμάμαι:

.....

Φύλλο εργασίας 6

(εαυτοποίηση)

Όνομα:.....

Στίχος 1^{ος} : Το μικρό μου όνομα:

.....

Στίχος 2^{ος} : Τέσσερα περιγραφικά χαρακτηριστικά:

.....
.....

Στίχος 3^{ος} : Γονείς:

.....

Στίχος 4^{ος} : Αδέλφια:

.....

Στίχος 5^{ος} : Αγαπώ:

.....

Στίχος 6^{ος} : Τι δε μ' αρέσει:

.....

Στίχος 7^{ος} : Τι φοβάμαι:

.....

Στίχος 8^{ος} : μια μεγάλη επιθυμία:

.....

Στίχος 9^{ος} : Το επίθετό μου: ο/η

.....

Διαθεματικότητα

- Δημιουργία blog και ανάρτηση των μαθητικών δημιουργιών

ΧΑΘΗΚΕ ΠΑΙΔΙ!

έτος: 1,63. μάτια: καστανά

μαύρα: καστανά κοντάκουρμένα

χέρια: ελαφρώς.

ρούχα: κιτρινομαύρη μπλούζα

ζακέτα και ξέβα, ένα τζιν.

Χάθηκε 17 χρονών
παιδί, με το όνομα Γιάν-
νης. Την μέρα που χάθηκε

βλάυσε με μια ξανθιά

κυρία. Παρακαλείτε όλοι

να κληρώσετε κάτι για τον

Πάολο να τηλεφωνήσει

στο 25210 24421.

Βοηθήστε μας να τον

βρούμε!

Missing person...

Τα παιδιά αναζητούν ένα
πρόσωπο που
εξαφανίστηκε...

- Στίχος 1^{ος}: Το μικρό μου όνομα: ο/η..... Εγώ
- Στίχος 2^{ος}: Τέσσερα περιγραφικά χαρακτηριστικά:..... Ουροπόδα, Παραξενή, Ευεστία
- Στίχος 3^{ος}: Γονείς:..... Σταύρος, Βαϊά
- Στίχος 4^{ος}: Αδέλφια: Αδερφός/ή του/της/των..... Εκατερίνης
- Στίχος 5^{ος}: Αγαπώ:..... την Πίτη
- Στίχος 6^{ος}: Τι δίνω:..... Αγάπη
- Στίχος 7^{ος}: Τι φοβάμαι:..... Ταμα είναι μακρη
- Στίχος 8^{ος}: Μια μεγάλη επιθυμία:..... Ντυσείλντ
- Στίχος 9^{ος}: Το επίθετό μου: ο/η..... Κραγιτσόπουλου

Εαυτο-ποίημα

Ποίημα για τον εαυτό μας...

Εγώ η Έλσα
 Ουροπόδα, παραξενή και
 ευεστία, του Σταύρου και της Βαϊάς
 αδελφή της Αικατερίνης. Αγαπώ την
 Πίτη και δίνω της αγάπη
 φοβάμαι τα μακρη επιθυμώ να
 ντυσείλντ έχω κραγιτσόπουλου

Φύλλο εργασίας 2

(αναγραμματισμοί)

Όνομα: Αλγα

Αρχική λέξη:

Κυκλοφορομακινητόριο

Τα γράμματα της λέξης σε αλφαβητική σειρά:

Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Η, Θ, Ι, Κ, Λ, Μ, Ν, Ξ, Ο, Π, Ρ, Σ, Υ, Ω,

Οι λέξεις που ανακαλύπτω:

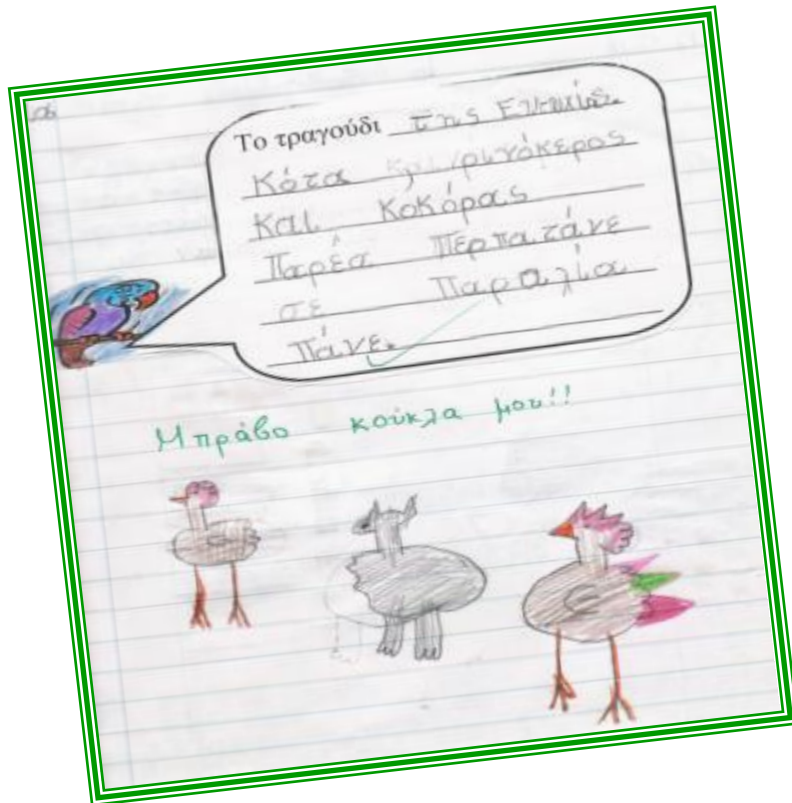
Κυκλάρη, Ηλιος, Σαν, Γκ, Γαργάνα, Σίφρα
Κυρίσι, Γένουα, Ψάρι

Το κείμενο που δημιουργώ μ' αυτές τις λέξεις:

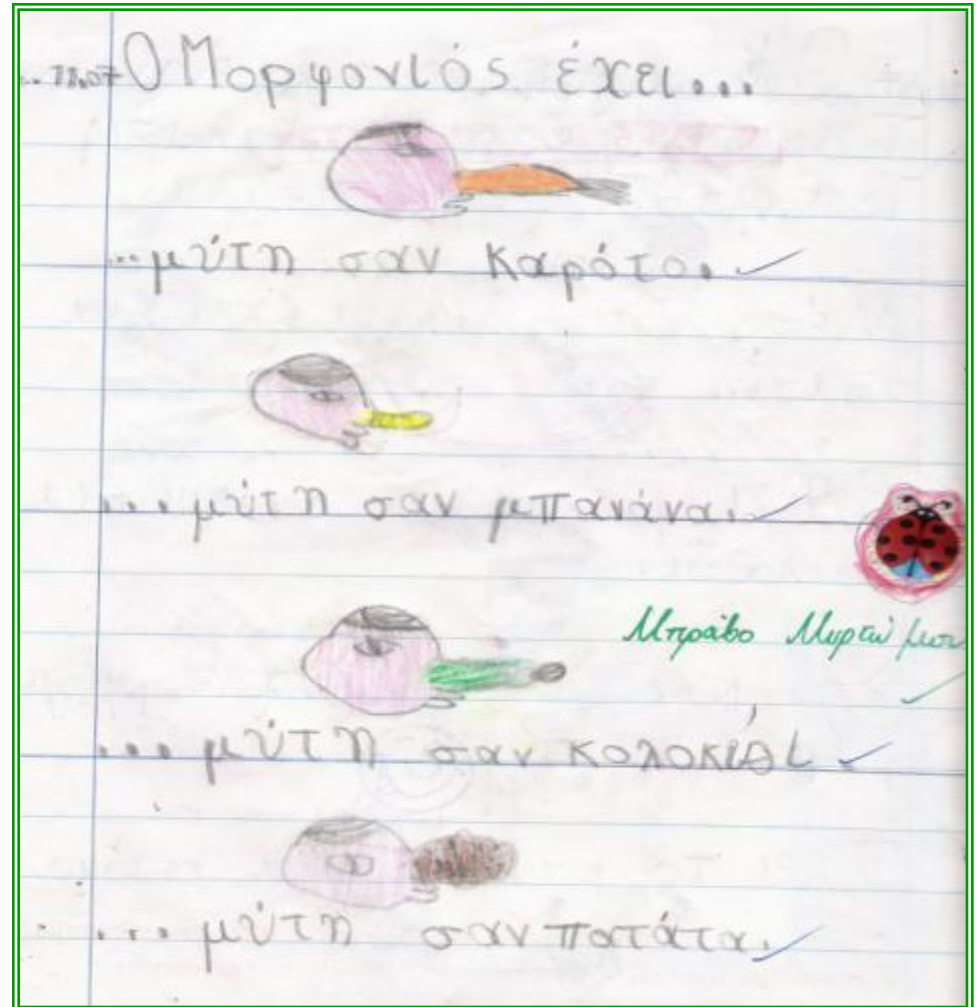
Σαν βρει κυρίσι ο ήλιος στη Σίφρα
βλέπει οι γαργάνα
και τραγουδάει για ψάρι.

Αναγραμματισμοί

Δ
Η
Μ
Ι
Ο
Υ
Ρ
Γ
Ι
Κ
Η
Γ
Ρ
Α
Φ
Η

Τα παιδιά παράγουν λόγο
 φτιάχνοντας παρομοιώσεις ή
 συνθέτοντας δίστιχα, αινίγματα
 ή μικρά τραγούδια...

Τα παιδιά συνθέτουν ομαδικά κι αργότερα ατομικά τις δικές τους ιστορίες που περιέχουν τις λέξεις-κλειδιά κάθε κεφαλαίου.

Βιβλιογραφία

- Α. Πασσιά, Φ. Μανδηλαράς, εργαστήριο δημιουργικής γραφής για παιδιά, εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, 2001
- Λευτέρης Γιαννακουδάκης- Ασπασία Βασιλάκη, Η Δημιουργική γραφή στο Δημοτικό Σχολείο, ΚΕΔΡΟΣ 2009
- Το παραμύθι ανάποδα,